

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 36. De quæstione, cuius demno pereat, aut deterioretur res in
commodato,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

ta legis. Secunda est, vt commodatarius teneatur commodatum restituere tempore prestitito, ex eadem lege, §. Rem tibi, & ex lege De restituendis; Cod. De commodato. Tertia est, vt eandem rem numero restituere teneatur, ea enim est aliena: cum in ipsum non sit translatum illius dominium, sed tantum vsus, iuxta antedicta num. 468. in fine. Quod fit, vt inuito domino retineri non possit. Quarta, vt teneatur rem commodatam restituere, non factam deteriorem dolo, aut culpa sua ex lege Eum qui, & lege In rebus, §. Siue autem, ff. Commodati. Quinta est, vt teneatur rem commodatam seruare eadem cura & diligentia, qua res suas, ex cit. lege Si vt certo, §. Quod vero senectute.

472.

Quod attinet ad actiones quae ex commodato oriuntur, commodanti, & heredibus ipsius competit, vt cogere possit commodatarium, & heredes ipsius, restituere rem eandem numero: sique ea sit facta deterior, praestare eidem commodanti, quod interest, sius. Item si conuentum sit inter contrahentes, vt res certo loco & tempore redderetur: compellere possit commodatarium tale pactum seruare: aut alioqui damnum soluere, ex lege Si vt certo, in principio, ff. Commodati. Commodatario vero competit, vt ipse, vel haeres ipsius possit iure petere restitui sibi totum damnum quod passus est ex eo quod res commodata, sit ei ablata ante illius vsus expletum. Item petere sibi solui expensas quas in re commodata curanda, vel reficienda maiores fecerit, necessario factas, ex lege In rebus, §. Possunt, ff. Commodati. Ac demum petere, vt commodans res faciat damnum, si scienter rem vitiosam commodauerit, ex ead. lege §. Item.

CAPVT XXXVI.

De questione, cuius damno peccat, aut deterioretur res in commodato.

S V M M A R I V M.

- 473 Praenotanda ad questionis propositae explanationem.
474 De qua culpa commodatarius teneatur.
475 Quatenus commodatarius teneatur de casu fortuito.
476 Ad quid teneatur qui res proprias praefert commodatae haecque ideo audi sum perit.
477 Cui peccat commodatum, dum perit in manu tertij, per quem venit iur.
478 Quis rem precario accepit, si ea peccat, teneatur de dolo tantum, & lae a culpa.

473.

PRAENOTANDVM est, commodatum, etsi plerumque fiat tantum in bonum commodatarij, aliquando tamen fieri in bonum tantum commodantis, & aliquando in bonum vtriusque. Deinde tria esse propter quae censeri possit commodatarius teneri rei commodatae iacturam refarcire, si ea peccat, vel deterioretur; nempe dolum, culpam, & casum fortuitum, de quibus satis multis egimus in praeced. cap. 8. atque culpam esse triplicem, latam, leuem, & leuissimam, quarum definitiones tradidimus lib. 10. cap. 1. num. 18. Denique, vt Sylu. ex Bartholo habet in verbo commodatum, sub finem, quosdam esse casus, qui de facili non accipiunt sine culpa, vt incendium, vel furtum in propria domo: quosdam vero, qui vt plurimum accidunt sine culpa, vt incursum hostium. In hisque praesumi culpam abesse, non item in illis: ita ut commodatario incumbat probare in eis casum fortuitum, in aliis non incumbat.

474.

QUIBUS POSITIS, sequentes conclusiones ad propositae questionis explanationem statuuntur. Prima, si commodatum fiat in gratia tantum commodanti, vt cum sponsus commodat sponse ornamenta, vt ad eum accedat ornatio, commodatarius non nisi de dolo, aut culpa lata, quae dolo equiparatur, teneri, iuxta legem Si vt certo, §. Sed interdum, ff. Commodati. Sin tantum in gratiam ipsius fieri commodatarij, teneri de dolo, & omni culpa etiam leuissima, per Cap. vnicum De commodato. Si denique in gratiam tam commodantis quam commodatarij, vt si commodata sint vasa ad excipiendum in hospitio communem amicum, vtriusque nomine, teneri eundem commodatarium de culpa lata, & leui, non de leuissima, iuxta legem In rebus, ff. Commodati Videre regulas in memo-

raro cap. 1. consequenter traditas. Et aduerte ista accipienda esse, spectata contractus natura: quia si aliter conuentum sit, standum erit pacto, ex lege Contractus, ff. De regulis iuris. Ideoque si commodatarius pacificatur, vt de dolo solummodo teneatur, quantumuis commodatum in ipsius tantum gratiam celebratum sit: non erit ad aliud compellendus, iuxta citatum §. Sed interdum. Quod si pactum fiat ne commodatarius damnum ex ipsius dolo proueniens soluere teneatur, tale pactum non erit ratum, iuxta legem In commodato, ff. Commodati, & citatam legem Contractus, quia id contra bonos mores est, & contra naturam commodati.

SECVNDA conclusio est. Commodatarius non teneri de casu fortuito, nisi contrarium deductum sit in pactum, iuxta legem primam, Cod. De commodato: aut nisi is vsus sit re commodata aliter quam concessa sibi fuerit; aut denique nisi ex illius mora restitueti talis casus euenierit. Quae omnia habentur in Cap. vnico De commodato, & procedunt, quantumcumque res commodata tradita sit estimata: quia talis estimatio non fit ad transferendum omne periculum in commodatarium, sed solum vt sciatur rei pretium, in casu quo res commodata ex toto, aut ex parte perierit. Quod si res commodata, eodem modo peritura erat, quantumcumque commodatarius non fuisset in mora, aut non fuisset re aliter vsus, quam sibi concessa erat: ipse idem commodatarius non tenebitur ad illius restitutionem: sed solum ad satisfactionem a estimationis vsus rei, ultra eum ad quem commodata fuit: aut etiam lucri quod forte domino eiusdem rei cessauerit, aut damni quod emergerit ob talem moram. Ratio est, quia commodatarius non teneatur plus eidem domino, quam fuerit illi causa damni, ratione illius morae, aut vsus non concessi. Quando autem res eodem modo erat peritura suo domino, commodatarius non fuit causa cur in damnum eiusdem domini perierit.

TERTIA conclusio est. Quod si commodatarius non possit simul seruare res proprias, & rem commodatam: illa quae huic praefertur, & sic fiat vt casu fortuito, ea ipsa peccat illis saluis: quod, inquam, ad restitutionem minime teneatur, si res sit commodata tantum in gratiam commodantis, vel in gratiam vtriusque: quandoquidem, ceteris paribus, quisque potest res proprias praefere. teneatur autem, si commodata sit in gratiam tantum commodatarij: quia consentaneum est vt is caueat, ne alter ex collato sibi beneficio detrimentum capiat. Quanquam si res propriae essent longe pretiosiores, & digniores re commodata, non videbitur teneri hanc illis praefere: quia nemo tenetur subire damnum maius, vt auertrat alterius damnum minus. Sed aduerte quod si in tuum solius commodum rem habeas commodato, iacturam illius debeas tuae quoque compensare: quia illam petens in tuum dantaxat commodum, tunc obligas te ad illius conseruationem diligentissimam: quod non obstat quidem, quin res tuas eidem praeferas, sed ita vt animum habeas compendandi deperditam: prout teneris saltem ex quadam gratitudine, quae postulat vt tuum benefactorem velis seruare, indemnem. Non vero ex iustitia, quae patitur vt res suo domino peccat, non alteri, qui nullo modo sit in culpa, vt supponimus de commodatario in proposito casu. Pluribus hac de re agentem Molinam qui vult videat in memorato tract. 2. disput. 297.

QUARTA conclusio, quam ipse Molina tractat in posteriore parte eiusdem disputationis, est. Commodatarius, si commodatum remisit per seruum, vel nuntium quem ad illud repetendum dominus miserat non teneri restituere, si vel culpa, vel dolo eiusdem serui, aut nuntij, vel casu fortuito perierit, ex lege Eum qui §. Sed est, & lege Si mei causa, & lege Argumentum, ff. Commodati. Immo in vniuersum si commodatarius non commisit culpam, quae ex pacto, vel alia de causa vitare tenebatur, res quae perit non ei, sed domino perit. Id enim commune est omnibus contractibus, in quibus dominium non transfertur, vt notatum est à Panor. ad Cap. Significante, nu. 8. De pignoribus, & à Nauar. in Enchir. cap. 17. nu. 185. Qui addunt secus sentiendum esse, quoad contractus in quibus dominium transfertur, quales sunt ij de quibus egimus antea. Nimitum, etiam si abique culpa vlla, adeoque casu fortuito peccat res, peccat ipsi mittenti: non autem ei cui facienda est restitutio, prout constat

ex me-

Et ita si quis ab aliquo qui pecuniam mutuo dedit ei, equum accipiat commodato ad reddendum in pariam, à latronibus casu fortuito spoliatus fuerit, non tenebitur (nisi aliter conuenitum sit) damnum equi refarcire pecuniam autem mutuo acceptam restituet. Ratio est, quia cum celebratus fuerit contractus commodati quoad equum: & mutui, quoad pecuniam, dominium equi non fuit translatum, ideoque damno commodantis perit, pecuniam vero mutuatæ dominium translata fuit in mutuatarium: & ideo illi perit, non mutuantii.

Cæterum si creditor (ex quocunque contractu ei debeatur) designat aliquem, per quem debitum ei mitteretur; tunc si ipsum perire postquam eidem designato traditum esset, periret creditor: quod expresse quoad commodatum, habetur ex paulo ante citatis legibus. Secus esset vero, si creditor mitteret nuntium ad debitorem, qui dicit ei ut commodati remittat: non dicat autem ut per ipsum remittat. Nam tunc non magis excusabitur debitor ei tradens commodatum, si pereat antequam venerit ad manus creditoris; quam si id tradidisset cuiquam ex extraneo. Et ratio est, quia nuntius ille solum fuit destinatus ut debitorem ipsum moneret, mittendum esse commodatum, non vero ut per eundem monentem mitteretur.

Sed quid si creditor conuenisset cum debitore, ut pecuniam quam ei debet, mittat per aliquem qui gestet certum signum, & alius id audiens, signum assumat, pecuniamque peccat, & cum ea fugiat, cuiam illi peribit? Respondendum est distinctione. Si enim debitor manifestauit illud, quod conuenerat inter ipsum & creditorem; idque fuit occasio, ut alius dicta ratione fingeret, peribit debitori. Si vero creditor idem manifestauit, vel dum ambo inter se conuenirent, tertius præteriens, aut assistens illis, id audiuit, probabile est quod debeat perire creditor: quia taliter pacificendo, ipse occasionem dedit, ut pecunia periret, fuitque contentus, ut debitum sic ei solueretur.

QUINTA conclusio est, eum qui rem precario accepit, si ea pereat, aut deterioretur, teneri non tantum de dolo (quod Syluest. sentit in verbo Commodatum quæst. 8.) sed etiam de lata culpa, ut idem melius indicat in verbo Precarium, quæst. 2. secutus Panormi ad cap. Precarium, nu. 14. De precario. Et ita expresse habetur ex lege Quæsitum, §. Eum quoque, ff. De precario: ubi dicitur, dolo de quo tenentur qui precario accepit, contineri culpam dolo proximam: quæ quidem est lata culpa.

Quod si obiciatur, antea generaliter dictum esse in contractu qui solum fit in gratiam recipientis, ipsum recipientem teneri ex leui, & leuissima culpa. Respondetur, optimo iure exceptum esse precarium ab illa generali regula: quia licet ipsum sit in solum bonum recipientis, est tamen reuocabile pronuta & arbitrio concedentis: quæ causa sufficiens esse potest, cur habenti precarium imputetur solum dolo & lata culpa. Nam leuem culpam imputare sibi debet concedens precarium (cum illud potuerit libere reuocare quoties uellet) & multo magis leuissimam, ac casum fortuitum. Aduerte autem accipientem aliquid precario non teneri de casu fortuito, illdem exceptionibus esse restringendum, quibus antea in secunda conclusione habitum est restringendum esse simile dictum de accipiente commodato. Nam precarium species quædam est commodati: neque datur ratio ob quam oporteat aliud de eo sentire hac ex parte, quam de cæteris commodatis.

CAPVT XXXVII.

De modo quo commodatum finitur.

SUMMARIUM.

- 479 Non tenetur qui rem commodato accepit, eam reddere ante term. nisi præfixum.
- 480 Qui precar. um concessit absolute, potest illud reuocare quoties ei placuerit.
- 481 Quatenus aliter quam uoluntate concedentis, censendum sit precarium finiri.
- 482 Ad quas impensas rei commodata teneatur commodatarius.

483 Quatenus commodatarius possit rem sibi commodatam reuocare loco compensationis alicuius debiti.

484 Que accidit rei commodata, simul cum ea commodata censentur.

485 Vbi res commodata restituenda sit, distinctione explicatur.

PRIMVM EST; an qui ad certum tempus expresse, vel tacite rem commodato accepit, teneatur ante idem tempus finitum exposcente commodante statim illam ei tradere: Ad quod respondendum est negatiue, quia commodatarius ex vi contractus, ius habet commodatum retinendi interim dum durat tempus ad quod concessum est; ex Cap. unico. De commodato. Vnde si contra ipsius liberum consensum, commodans rem ei eripiat, iniustitiam committet: tenebiturque; ad interesse, & ad damna inde subsequuta, iuxta legem In commodato. §. Sicut, ff. Commodati: Quod notans Angelus in v. l. bo. Commo latum num. 4. addit; quod si commodans simile detrimentum passurus esset, nisi antelapsum terminum rem commodatam haberet, tunc possit ea sine peccato sibi resumere. Sed Nauar. in Em. bur. c. 17. n. 182. existimat, quod etsi ante commodatum factum possit quis re sua sibi prouidere, postquam tamen ipsum factum est, etiam si ex mera libertate processerit, iam tale quid non esse licitum propter ius commodatario quæsitum per commodationem.

Quæ opinio plane videtur anteferenda, si commodans præuiderit, aut timuerit securum detrimentum, & nihilominus rem commodauit: tunc enim uisus est se liberaliter exponere ei periculo. Quinimo etiam si commodanti post traditam rem commodatam, grauis & inopinata necessitas superueniat, adhuc stare potest Nauarri sententia: quoniam commodans, per traditionem rei commodatæ translata usum illius in commodatarium, unde reuocari non potest: sicut nec potest illius dominium, si per donationem facta traditione rei ipsum esset translatum. Non est tamen negandum, quin si commodanti inopinata, & uirgens occurrat necessitas rei commodatæ antequam illam tradiderit, minime compellendus sit eam tradere, quantumcumque sequatur inde aliquod damnum ei cui promissa est, siq; promissa non esset, aliunde sibi prouidisset, damnumque vitasset. Nam promissio non extenditur ultra mentem promittentis: sed in ea inest tacita conditio, dummodo tempore adimplentionis non superuenerit talis mutatio rerum, quæ si præuideretur, nullo modo promitteretur. Quod à Seneca notatum approbat D. Thomas 2. 2. quæst. 110. art. 3. ad 5. Vnde Ludouicum Molinam in memorato tract. 2. in posteriore parte disputationis 294.

SECUNDVM DVBIVM EST; an res quæ commodato minus proprio, hoc est, precario datur, possit reuocari à commodante quotiescumque ei placuerit? Ad quod respondendum est, posse quidem absolute, ut ante attigimus: & patet ex lege 2. ff. De precario: cui consonat textus in cap. finali, De precariis. Idque procedit, ex Panor. ad idem cap. 3. & Couar. lib. 3. var. resolut. cap. 15. in principio, etiam si appositum fuerit pactum de ea non reuocanda: quandoquidem tale pactum nullum est: utpote contrarium naturæ precarii, & bonis moribus, cum non liceat rem alienam possidere inuito domino, ut argumentatur Celsus Iurisconsultus in lege Cum precario, ff. De precario. Existimandū tamen non esse (ut recte ibid. docent Panormi. num. 13. Couar. nu. 6. itaque Angelus, & Sylu. in verbo Precarium) quod ita ad libitum concedentis reuocari possit precarium, ut in continenti id fiat absque rationabili causa; & cum damno eius cui illud concessit. Nam concessio precarij est beneficium, quo inuari oportet accipientē, non decipi. Quare si nulla in contrarium superuenerit causa rationabilis, aliquale tempus iudicio prudentis, ad usum concedendum est ei qui rem precario accepit. Quamquam si reuera dolo abfit, nec ullum alteri oritur in commodum, cui ex charitate obuiandum sit; non videtur condemnandus ille, qui absque causa precarium ipsum statim reuocauerit, cum in eo utatur iure suo.